

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
terviktekst
01.01.2021
Hetkel kehtiv
RT I, 03.01.2020, 13

Riigikogu valimise seadus

Vastu võetud 12.06.2002
[RT I 2002, 57, 355](#)
jõustunud vastavalt §-le 86.

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
12.02.2003	RT I 2003, 26, 156	21.03.2003
18.12.2003	RT I 2003, 90, 601	01.01.2004
21.01.2004	RT I 2004, 6, 32	14.02.2004
24.03.2004	RT I 2004, 22, 148	08.04.2004
22.09.2004	RT I 2004, 71, 501	29.10.2004
09.06.2005	RT I 2005, 37, 281	10.07.2005
07.06.2006	RT I 2006, 30, 231	14.07.2006
14.06.2007	RT I 2007, 44, 316	14.07.2007
11.12.2008	RT I 2009, 2, 5	16.01.2009
11.12.2008	RT I 2009, 2, 5	01.01.2011
06.05.2009	RT I 2009, 27, 165	01.01.2010
20.05.2009	RT I 2009, 29, 175	01.07.2009
22.04.2010	RT I 2010, 22, 108	01.01.2011 jõustub päeval, mis on kindlaks määratud Euroopa Liidu Nõukogu otsuses Eesti Vabariigi suhtes kehtestatud erandi kehtetuks tunnistamise kohta Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 140 lõikes 2 sätestatud alusel, Euroopa Liidu Nõukogu 13.07.2010. a otsus Nr 2010/416/EL (ELT L 196, 28.07.2010, lk 24–26).
19.05.2010	RT I 2010, 29, 150	01.01.2011
25.11.2010	RT I, 10.12.2010, 1	01.04.2011
17.02.2011	RT I, 21.03.2011, 1	01.01.2012
13.06.2012	RT I, 06.07.2012, 1	01.04.2013
13.06.2012	RT I, 10.07.2012, 3	01.04.2013
17.10.2012	RT I, 01.11.2012, 1	11.11.2012
22.01.2014	RT I, 05.02.2014, 1	01.04.2014, osaliselt Riigikogu XIII koosseisu volituste algusest.
19.06.2014	RT I, 11.07.2014, 1	21.07.2014
19.06.2014	RT I, 12.07.2014, 1	01.01.2015, osaliselt Riigi Teatajas avaldamisele järgneval päeval.
19.06.2014	RT I, 29.06.2014, 109	01.07.2014, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107 ³ lõike 4 alusel asendatud ministrite ametinimetused alates 2014. aasta 1. juulil jõus olevast redaktsioonist.
13.04.2016	RT I, 06.05.2016, 1	01.01.2017, osaliselt 16.05.2016
12.10.2016	RT I, 25.10.2016, 1	26.10.2016
14.06.2017	RT I, 04.07.2017, 1	01.01.2018

25.10.2017
13.06.2018
11.12.2019

RT I, 17.11.2017, 1
RT I, 09.07.2018, 1
RT I, 03.01.2020, 2

01.01.2019
01.01.2021
13.01.2020

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Valimissüsteemi alused

- (1) Riigikogul on 101 liiget.
- (2) Riigikogu liikmete valimised on vabad, üldised, ühetaolised ja otsesed. Hääletamine on salajane.
- (3) Igal valijal on üks hääl.
- (4) Valimistulemused tehakse kindlaks proportsionaalsuse põhimõtte alusel.

§ 2. Korraliste valimiste toimumise aeg

- (1) Riigikogu korralised valimised toimuvad märtsikuu esimesel pühapäeval neljandal aastal, mis järgneb Riigikogu eelmiste valimiste aastale.
- (2) Riigikogu korralised valimised kuulutab välja Vabariigi President oma otsusega Eesti Vabariigi põhiseaduse § 78 punkti 3 alusel vähemalt kolm kuud enne valimispäeva.

§ 3. Erakorraliste valimiste toimumise alused ja aeg

- (1) Riigikogu erakorralised valimised kuulutab välja Vabariigi President oma otsusega Eesti Vabariigi põhiseaduse § 78 punkti 3 alusel:
 - 1) Eesti Vabariigi põhiseaduse §-des 89 ja 119 ettenähtud juhtudel kolme päeva jooksul, arvates väljakuulutamiskohustuse tekkimisest;
 - 2) Eesti Vabariigi põhiseaduse § 105 lõikes 4 ettenähtud juhul kolme päeva jooksul, arvates rahvahääletuse tulemuste Riigi Teatajas avaldamisest.
- (2) Eesti Vabariigi põhiseaduse §-s 97 ettenähtud juhul võib Vabariigi President Vabariigi Valitsuse ettepanekul kuulutada välja Riigikogu erakorralised valimised kolme päeva jooksul, arvates Vabariigi Valitsusele või peaministrile umbusalduse avaldamise päevast.
- (3) Riigikogu erakorralised valimised toimuvad varemalt 20 ja hiljemalt 40 päeva pärast valimiste väljakuulutamist.
- (4) Riigikogu erakorraliste valimiste päeva määrab Vabariigi President. Erakorraliste valimiste päev on pühapäev.

§ 4. Hääletamis- ja kandideerimisõigus

- (1) Hääletamisõigus on Eesti kodanikul, kes on valimispäevaks saanud 18-aastaseks.
- (2) Hääleõiguslik ei ole isik, kes on valimisõiguse osas teovõimetuks tunnistatud.
- (3) Hääletamisest ei võta osa isik, kes on kohtu poolt süüdi mõistetud kuriteos ja kannab vanglakaristust.
- (4) Kandideerimisõigus on Eesti kodanikul, kes kandidaatide registreerimise viimaseks päevaks on saanud 21-aastaseks.
- (5) Kandideerimisõigust ei ole isikul, kes on valimisõiguse osas teovõimetuks tunnistatud.
- (6) Riigikogu liikmeks ei või kandideerida tegevväelane ega isik, kes on kohtu poolt süüdi mõistetud kuriteos ja kannab vanglakaristust.
[RT I, 10.07.2012, 3- jõust. 01.04.2013]

2. peatükk AGITATSIOON

§ 5. Agitatsiooni piirang

- (1) [Kehtetu -RT I, 03.01.2020, 2- jõust. 13.01.2020]

(2) [Kehtetu -RT I, 03.01.2020, 2- jõust. 13.01.2020]

(3) Hääletamisruumis on valimisagitatsioon keelatud.
[RT I, 03.01.2020, 2- jõust. 13.01.2020]

§ 5¹. Poliitilise välireklaami keeld

[Kehtetu -RT I, 03.01.2020, 2- jõust. 13.01.2020]

3. peatükk VALIMISRINGKONNAD

[RT I, 06.05.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

§ 6. Valimisringkonnad

Riigikogu valimised toimuvad 12-s mitmemandaadilises valimisringkonnas:
valimisringkond nr 1 – Tallinna Haabersti, Põhja-Tallinna ja Kristiine linnaosa;
valimisringkond nr 2 – Tallinna Kesklinna, Lasnamäe ja Pirita linnaosa;
valimisringkond nr 3 – Tallinna Mustamäe ja Nõmme linnaosa;
valimisringkond nr 4 – Harju- (v.a Tallinn) ja Raplamaa;
valimisringkond nr 5 – Hiiu-, Lääne- ja Saaremaa;
valimisringkond nr 6 – Lääne-Virumaa;
valimisringkond nr 7 – Ida-Virumaa;
valimisringkond nr 8 – Järva- ja Viljandimaa;
valimisringkond nr 9 – Jõgeva- ja Tartumaa (v.a Tartu linn);
valimisringkond nr 10 – Tartu linn;
valimisringkond nr 11 – Võru-, Valga- ja Põlvamaa;
valimisringkond nr 12 – Pärnumaa.

§ 7. Mandaatide jaotamine valimisringkondade vahel

(1) Vabariigi Valimiskomisjon jaotab oma otsusega mandaadid valimisringkondade vahel järgmiselt:

- 1) valijate koguarv jagatakse arvuga 101;
- 2) valimisringkonna valijate arv jagatakse käesoleva lõike punktis 1 nimetatud tehte tulemusena saadud arvuga;
- 3) valimisringkond saab mandaate vastavalt käesoleva lõike punkti 2 kohase tehte tulemusena saadud arvu täisosale;
- 4) käesoleva lõike punkti 3 alusel jaotamata jäänud mandaadid jaotatakse suurimate jääkide põhimõttel, lähtudes käesoleva lõike punktis 2 nimetatud tehete tulemusena saadud arvude murdosadest.

(2) Valijate arv saadakse valimiste väljakuulutamise kuu esimese kuupäeva seisuga Eesti Rahvastikuregistri (edaspidi *rahvastikuregister*) andmete põhjal.

(3) Valdkonna eest vastutav minister esitab Vabariigi Valimiskomisjonile valijate arvu maakondade ja Tallinnas linnaosade kaupa kolme tööpäeva jooksul, arvates valimiste väljakuulutamisest.

(4) Vabariigi Valimiskomisjon avalikustab käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud otsuse viivitamata.
[RT I 2004, 22, 148- jõust. 08.04.2004]

§ 8. Valimisjaoskondade moodustamine

[Kehtetu -RT I, 06.05.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

4. peatükk VALIMISTE KORRALDUS

[RT I, 06.05.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

1. jagu Vabariigi Valimiskomisjon

§ 9. Vabariigi Valimiskomisjoni pädevus

(1) Vabariigi Valimiskomisjoni ülesanne on tagada käesoleva seaduse §-s 1 sätestatud põhimõtete järgimine, teha kindlaks üleriigilised hääletamis- ja valimistulemused, valvata valimiste korraldajate tegevuse järele, lahendada kaebusi ning täita muid seadustest tulenevaid ülesandeid.

(2) Vabariigi Valimiskomisjonil on oma ülesannete täitmiseks õigus:

- 1) teha valimiste korraldajale ettekirjutus käesoleva seaduse §-s 1 sätestatud põhimõtete kaitseks või isiku subjektiivsete õiguste tagamiseks;
- 2) tühistada eelhääletamisel antud hääled olulise seadusrikkumise tõttu osaliselt või täielikult ning kutsuda valijad uuesti hääletama eelhääletamise ajal või valimispäeval;
- 3) tunnistada hääletamistulemused valimisjaoskonnas, vallas, linnas, valimisringkonnas või riigis kehtetuks või tunnistada elektroonilise hääletamise tulemused kehtetuks täies ulatuses või osaliselt ning korraldada kordushääletamine, kui seadusrikkumine mõjutas või võis mõjutada hääletamistulemusi oluliselt; [RT I, 04.07.2017, 1- jõust. 01.01.2018]
- 4) mitte alustada elektroonilist hääletamist või peatada või lõpetada elektrooniline hääletamine, kui elektroonilise hääletamise süsteemi turvalisust või töökindlust ei ole võimalik tagada selliselt, et elektroonilist hääletamist saaks läbi viia käesoleva seaduse nõuete kohaselt.

(3) Vabariigi Valimiskomisjoni pädevuses oleva küsimuse lahendamiseks võtab Vabariigi Valimiskomisjon vastu otsuse, millele kirjutab alla komisjoni esimees. Otsus jõustub allakirjutamisel.

[RT I, 06.05.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

§ 10. Vabariigi Valimiskomisjoni moodustamine

(1) Vabariigi Valimiskomisjoni volitused kestavad neli aastat.

(2) Vabariigi Valimiskomisjoni liikmed on:

- 1) Riigikohtu esimehe nimetatud esimese astme kohtu kohtunik;
- 2) Riigikohtu esimehe nimetatud teise astme kohtu kohtunik;
- 3) õiguskantsleri nimetatud õiguskantsleri nõunik;
- 4) riigikontrolöri nimetatud Riigikontrolli ametnik;
- 5) riigi peaprokuröri nimetatud riigiprokurör;
- 6) riigisekretäri nimetatud Riigikantsleli ametnik;
- 7) Audiitorkogu juhatause nimetatud infosüsteemide audiitor.

(3) Vabariigi Valimiskomisjoni liikmed nimetatakse hiljemalt kümnendal päeval enne valimiskomisjoni volituste lõppemist.

(4) Vabariigi Valimiskomisjoni esimehe ja aseesimehe valib valimiskomisjon oma liikmete hulgast valimiskomisjoni esimesel koosolekul. Vabariigi Valimiskomisjoni esimese koosoleku kutsub kokku eelmise Vabariigi Valimiskomisjoni esimees või aseesimees hiljemalt seitsmendal päeval pärast valimiskomisjoni volituste algust.

(5) Vabariigi Valimiskomisjoni liikmele nimetab tema ametisse nimetaja asendusliikme.

(6) Riigikohtu esimees võib nimetada kohtuniku Vabariigi Valimiskomisjoni liikmeks üksnes nimetatava nõusolekul ning pärast kohtu esimehe arvamuse ärakuulamist.

[RT I, 06.05.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

§ 11. Vabariigi Valimiskomisjoni liige

(1) Vabariigi Valimiskomisjoni liige peab olema hääletamisõiguslik käesoleva seaduse § 4 lõigete 1–3 kohaselt.

(2) Vabariigi Valimiskomisjoni liikme volitused lõpevad ennetähtaegselt:

- 1) tema tagasiastumisega;
- 2) tema surmaga;
- 3) tema asumisega erakonna, valimisliidu või üksikkandidaadi volitatud esindajaks;
- 4) tema esitamise kandidaadiks registreerimiseks Riigikogu, Euroopa Parlamendi või kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel;
- 5) tema asumisega valimiste korraldajaks.

(3) Vabariigi Valimiskomisjoni liikme võib ennetähtaegselt valimiskomisjoni liikme kohustustest vabastada tema nimetanud ametiisik või organ oma põhistatud otsusega kas omal algatusel või Vabariigi Valimiskomisjoni ettepanekul.

(4) Vabariigi Valimiskomisjoni liige on oma ülesandeid täites erapooletu ja sõltumatu.

(5) Vabariigi Valimiskomisjoni liige ei või agiteerida erakonna ega kandidaadi poolt ega vastu.

[RT I, 06.05.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

§ 12. Vabariigi Valimiskomisjoni töökorraldus

(1) Vabariigi Valimiskomisjoni töövorm on koosolek, mille kutsub kokku valimiskomisjoni esimees või tema äraolekul aseesimees, nende mõlema äraolekul valimiskomisjoni noorim liige.

(2) Vabariigi Valimiskomisjon on otsustusvõimeline, kui selle koosolekust võtab osa vähemalt pool komisjoni koosseisust. Valimiskomisjoni koosolekut juhatab komisjoni esimees või tema äraolekul aseesimees. Nende mõlema äraolekul juhatab komisjoni koosolekut kuni uue aseesimehe valimiseni komisjoni noorim liige.

(3) Vabariigi Valimiskomisjoni koosolek on avalik ja see protokollitakse.

(4) Vabariigi Valimiskomisjoni otsused ja koosolekute protokollid avalikustatakse.

(5) Vabariigi Valimiskomisjon otsustab tema pädevuses olevaid asju poolthäälte enamusega. Komisjoni liikme eriarvamus kantakse koosoleku protokollile.

(6) Vabariigi Valimiskomisjon kehtestab otsusega oma töökorra.

(7) Kui Vabariigi Valimiskomisjoni liige ei saa komisjoni koosolekust osa võtta, asendab teda asendusliige, kellel on kõik komisjoniliikme õigused ja kohustused, välja arvatud esimehe või aseesimehe õigused ja kohustused.

(8) Vabariigi Valimiskomisjoni liige saab tasu valimiste ettevalmistamise ja korraldamise eelarvest komisjoni koosolekust osavõtmise ja komisjoni muude ülesannete täitmise eest. Vabariigi Valimiskomisjoni liikme tunnitasu suurus on 10-kordne Vabariigi Valitsuse kehtestatud tunni töötasu alammäär. Töötasu maksmise kord sätestatakse Vabariigi Valimiskomisjoni töökorras.

(9) Vabariigi Valimiskomisjoni teenindamise korraldab Riigikogu Kantslei.

[RT I, 06.05.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

2. jagu Valimiste korraldajad

[RT I, 06.05.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

§ 13. Valimiste korraldajad

(1) Riigikogu valimisi korraldavad:

- 1) riigi valimisteestus;
- 2) valla- ja linnasekretärid;
- 3) jaoskonnakomisjonid;
- 4) häältearvamiskomisjonid.

(2) Valla- ja linnasekretäri ametisse nimetamise ja asendamise kord sätestatakse kohaliku omavalitsuse korralduse seaduses.

(3) Valla või linna häältearvamiskomisjoni ülesandeid Riigikogu valimistel täidab kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduses sätestatud korras moodustatud valla või linna valimiskomisjon.

(4) Valimisi korraldab isik ja teda abistav isik ei saa olla samal ajal erakonna või üksikkandidaadi volitatud esindaja või kandidaat.

(5) Valimisi korraldab isik peab olema häältearvamiskomisjoni käesoleva seaduse § 4 lõigete 1–3 kohaselt ja valdama eesti keelt.

(6) Valimisi korraldab isik ja teda abistav isik on oma ülesandeid täites sõltumatu ja ta ei või agiteerida erakonna ega kandidaadi poolt ega vastu.

(7) Valimisi korraldaval isikul, valla- või linnavalitsuse ametnikul või töötajal või muul isikul on õigus saada tasu valimiste korraldamisega seotud ülesannete täitmise eest.

[RT I, 04.07.2017, 1- jõust. 01.01.2018]